

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Första Kammaren. N:o 26.

Onsdagen den 20 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Justerades protokollen för den 7, 8, 9 och 13 i denna månad.

Anmälades och bordlades

bankoutskottets memorial:

n:o 15, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken; och

n:o 16, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om utsträckning af tiden för återbetalning af s. k. afbetalningslån; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande;

n:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum;

n:o 42, i anledning af väckt motion om ändring i 11 § af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877;

n:o 43, i anledning af väckta motioner om tillägg dels till § 70 i så väl förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 som förordningen om kommunalstyrelse i stad samma dag, dels ock till § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862; samt

n:o 44, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 13 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11.

Vid föredragning af statsutskottets den 13 innevarande april bordlagda memorial n:o 57, med förslag till voteringsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut angående anvisande af medel till förbättrande af tullstatens enskilda pensionsinrättnings ställning, godkändes den föreslagna voteringspropositionen.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Första Kammarens tillfälliga utskotts den 13 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle uppföras främst de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, och sist de ärenden, hvilka blifvit under dagen andra gången bordlagda.

Kammaren åtskildes kl. 2.45 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Torsdagen den 21 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Herr statsrådet friherre *Akerhielm* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående afsöndring af jord från det Ottenby kungsladugård underlydande hemmanet Prestorp n:o 2;

2:o angående jordafsöndring från indragna militiebostället Lönneberga n:o 1 i Kalmar län;

3:o angående jordafsöndring från Kungsörs kungsladugård i Vestmanlands län; samt

4:o om anordnande i Vadstena af en asyl för sinnessjuka.

Anmälades och bordlades statsutskottets memorial n:o 58, med förslag till voteringspropositioner i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om pensioner åt landshöfdingen grefve N. H. R. B. Horns enka U. G. Ch. C. Horn, född Sjöcrona, och f. d. öfversten A. J. Wästfeldts enka L. S. Wästfelt, född Geijer.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 32, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående vissa nybyggnader vid Piteå hospital.

Vid föredragning af bankoktskottets nedannämnda, under gården bordlagda memorial:

n:o 15, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken, och

n:o 16, med förslag till omröstningsproposition i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om utsträckning af tiden för återbetalning af s. k. afbetalningslån,

godkändes de föreslagna omröstningspropositionerna och lades utskottets i slutet af sistberörda memorial gjorda anmälan till handlingarna.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 40—44.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflemnade kongl. propositionerna.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På hemställan af herr talmannen beslöt kammaren, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.41 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 22 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Upplästes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 34, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 33, till Konungen i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Vid föredragning af statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 58, med förslag till voteringspropositioner i anledning

af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om pensioner åt landshöfdingen grefve N. H. R. B. Horns enka U. G. Ch. C. Horn, född Sjöcrona, och f. d. öfversten A. J. Wästfelts enka L. S. Wästfelt, född Geijer, godkändes de föreslagna voteringspropositionerna.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.37 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 23 april.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, herr löjtnanten *W. Odelberg* till följd af sjukdom tills vidare är förhindrad att bevisa Riksdagen, det varder härmed intygadt.

Stockholm den 22 april 1892.

O. Håkansson.
Prakt. läkare.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr *Evers, Albert*, låtit genom telegram meddela, att han af sjukdom vore hindrad närvara vid dagens sammanträde.

Herr statsrådet friherre *Åkerhielm* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter stenarbetaren Erik Andersson.

Denna kongl. proposition blef härefter föredragen och hänvisad till statsutskottet.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 54, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, utan afseende å herr G. Erikssons m. fl. ömförmälda motion i denna del, Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalles:

att Riksdagen för uppsättande af en fästningsartillericorps, afsedd för sjöbefästningarne vid Karlskrona, med godkännande af de för samma corps uppgjorda, vid statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1892 fogade stater (bil. A—D), på ordinarie stat anvisar ett reservationsanslag af 189,600 kronor; samt

att Riksdagen medgifver, att å anslaget uppkommande reservationer må af Kongl. Maj:t få disponeras för bestridande af kostnader för uppförande af för corpsen erforderliga byggnader och öfriga med organisationens genomförande förenade utgifter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, hafva så väl Kongl. Maj:ts förevarande framställning som herr G. Erikssons m. fl. motion i denna del icke af Riksdagen bifallits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 115;
Nej — 21.

Sedan protokollet öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 235, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 98 ja och 121 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 213 ja och 142 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 54, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att reservationsanslaget till sjökarteverket, nu 60,000 kronor, höjes med 10,000 kronor till 70,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutit att, med afslag å Kongl. Maj:ts förevarande framställning, i 1893 års riksstat uppföra anslaget till sjökarteverket med oförändradt belopp af 60,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 113;
Nej — 25.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 236, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 53 ja och 169 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 166 ja och 194 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 54, punkten 3, förslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts förevarande förslag på det sätt bifalles, att Riksdagen på extra stat för år 1893 anvisar till artillerimateriel och skjutförsök ett belopp af 530,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning endast på det sätt bifallits, att Riksdagen på extra stat för år 1893 anvisat: till bestridande af återstående kostnad för de beställda 3 st. 24 cm. kanonerna samt desammas uppställande å Kungsholms fästning 290,000 kronor; för fartygens behof af artillerimateriel 100,000 kronor; samt till skjutförsök och inskjutning af kanoner 10,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 116;
Nej — 21.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 237, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 60 ja och 161 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 176 ja och 182 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 54, punkten 4, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, till fasta och tillfälliga minförsvaret på extra stat för år 1893 anvisas 150,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen till fasta och tillfälliga minförsvaret på extra stat för år 1893 anvisat 100,000 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 123;
Nej — 15.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 238, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 78 ja och 142 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 201 ja och 157 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 54, punkten 6, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till hvad statsutskottet hemställt, Riksdagen till sängservis och beklädnad för 500 man värnpliktige på extra stat för år 1893 anvisar 46,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har utskottets hemställan af Riksdagen afslagits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 121;

Nej — 16.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 239, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 85 ja och 131 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 206 ja och 147 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 55 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Riksdagen, med godkännande dels af den i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1892 föreslagna staten för skogsinstitutet och de vilkor för den nya aflöningens åtnjutande, hvilka i sammanhang dermed tillstyrkts, dels ock af hvad Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagit beträffande ordinarie anslaget till skogsväsendet, måtte för tillämpning af nämnda stat m. m. höja berörda anslag med 1,400 kronor till 989,400 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts förslag om godkännande af ny stat för skogsinstitutet, fastställt det ordinarie anslaget till skogsväsendet att utgå med oförändradt belopp, så att detta anslag erhållit följande uppställning:

bestämmt anslag:

för skogsstaten	kr. 447,208: —	
» statens skogsskolor	» 24,500: —	kr. 471,708: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten	» 84,400: —
---	-------------

reservationsanslag:

till skogsinstitutet	kr. 21,300: —	
» enskilda skolundervisningen	» 8,600: —	
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	» 401,992: —	» 431,892: —
	tillsammans kr. 988,000: —	

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 109;
Nej — 27.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 240, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 72 ja och 147 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 181 ja och 174 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 57 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifalles, att Riksdagen medgifver, att af tullmedlen ett belopp af 11,300 kronor må från och med år 1892 tills vidare ärligen utgå såsom bidrag till tullstatens enskilda pensionsinrättning, dock med vilkor, så länge ifrågavarande bidrag af inrättningen åtnjutes, att inga pensioner utom de före 1893 års ingång beviljade må utgå till affiden delegares barn, som uppnått 21 års ålder, samt att hvarken höjning i utgående pension eller nedsättning i inflytande pensionsafgifter eller annan förändring i grunderna för pensionsinrättningens verksamhet, af beskaffenhet att kunna för pensionsinrättningen medföra ökade förpligtelser utöfver de inrättningen nu åliggande, må vidtagas, röstar

Ja;

Den, det ej vill. röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt af Riksdagen bifallits, att Riksdagen medgifvit, att af tullmedlen ett belopp af 10,000 kronor må från och med år 1892 tills vidare årligen utgå såsom bidrag till tullstatens enskilda pensionsinrättning, dock med vilkor, så länge ifrågavarande bidrag af inrättningen åtnjutes, att inga pensioner utom de före 1893 års ingång beviljade må utgå till afliden delegares barn, som uppnått 18 års ålder, samt att hvarken höjning i utgående pension eller nedsättning i inflytande pensionsavgifter eller annan förändring i grunderna för pensionsinrättningens verksamhet, af beskaffenhet att kunna för pensionsinrättningen medföra ökade förpligtelser utöfver de inrättningen nu åliggande, må vidtagas.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 111;
Nej — 25.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsänt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 241, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 42 ja och 176 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 153 ja och 201 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bankoutsrottet i dess memorial n:o 15 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som i enlighet med bankoutsrottets af Första Kammaren gillade förslag vill, att de vid innevarande riksmöte väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken icke må vinna Riksdagens bifall, röstar

Ja;

Den, det ej vill. röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren beslutat inrättande inom år 1893 af ett riksbankens afdelningskontor för Örebro län i staden Örebro, under vilkor och bestämmelser med

afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 114;
Nej — 21.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 242, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 76 ja och 142 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 190 ja och 163 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af bankoutskottet i dess memorial n:o 16 föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller bankoutskottets af Första Kammaren godkända hemställan att den vid innevarande riksdag väckta motion om utsträckning af tiden för återbetalning af s. k. afbetalningslån ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, röstar

Ja;

Den, det ej vill. röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutat att, med bibehållande i sak om än icke i form af bankoreglementets nuvarande stadganden i dess § 32 om afbetalningslån att återbetalas inom 2¹/₂ år, vederbörande riksbankskontor må ega att bevilja afbetalningslån jemväl på 5 års tid med afbetalning af en tiondedel halfårsvis och med rätt för bankofullmäktige att för dessa senare lån höja eller sänka räntan från lånens afbetalningstider.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 115;
Nej — 19.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 243, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröst-

uingen derstädes utfallit med 76 ja och 143 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 191 ja och 162 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 58, punkten 1, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, enligt utskottets hemställan, Kongl. Maj:ts förevarande framställning på det sätt bifalles, att Riksdagen medgifver, att aflidne landshöfdingen i Blekinge län m. m. greve Nils Henning Rudolf Bernhard Horns enka Ulrika Gustafva Charlotta Cornelia Horn, född Sjöcrona, må, så länge hon förblifver enka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 400 kronor, att utgå från och med mars månad innevarande år, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har så väl utskottets hemställan som Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning af Riksdagen afslagits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 118;
Nej — 19.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justerad och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 244, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 58 ja och 157 nej, att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 176 ja och 176 nej, att i följd häraf den förseglade sedeln måst öppnas samt att denna sedel innehöll ett nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jemlikt 65 § riksdagsordningen omröstning öfver följande af statsutskottet i dess memorial n:o 58, punkten 2, föreslagna och af båda kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som vill, att, med bifall till utskottets hemställan, Riksdagen åt aflidne f. d. öfversten och chefen för Skaraborgs regemente A. J. Wästfelts enka Louise Sofie Wästfelt, född Geijer, å all-

männa indragningsstaten beviljar en pension af 850 kronor om året, att utgå från och med februari månad innevarande år och så länge hon förblifver enka, röstar,

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har utskottets hemställan af Riksdagen afslagits.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 118;
Nej — 17.

Sedan protokoll öfver omröstningen blifvit uppsatt, justeradt och afsändt till Andra Kammaren, ankom derifrån ett protokollsutdrag, n:o 245, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 63 ja och 152 nej samt att båda kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 181 ja och 169 nej, hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionen.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 20 och 21 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

*Lagförslag
ang. straff-
arbetes och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 20 och 21 innevarande april bordlagda utlåtande n:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

På framställning af herr talmannen beslöts, att detta utlåtande skulle sålunda företagas till afgörande, att först föredroges paragrafvis det af utskottet tillstyrkta lagförslaget, derefter det af utskottet föreslagna öfvergångsstadgande, vidare den föreslagna lagens rubrik och ingress samt slutligen utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Utskottets förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

1 §.

Herr Treffenberg: Den erfarenhet jag haft under en snart trettioårig beröring med cellstraffångar har hos mig haft den verkan, att jag känner mig böjd och mycket böjd för att omfatta den uppfattning af denna fråga, som gifvit sig uttryck i herr Mankells reservation — med undantag naturligtvis af den del deraf, som innefattar ett obehörigt angrepp emot fängvårdsstyrelsen. Min erfarenhet har nemligen hos mig befast den öfvertygelsen, att hvad öfver hufvud taget cellstraffet skall uträtta till sinnets uppmjukande och framkallande af ånger hos fången, det har redan i allmänhet åstadkommits under det första året. Återstoden af strafftiden deremot tror jag i allmänhet verkar — jag talar nu ej om kroppskrafterna utan om fångens andliga krafter — förslöande och förlamande på dessa krafter, både på hans tanke, hans känsla och hans vilja. Under samtal med den nyligen afidne kontraktsprosten Pettersson, hvilken var fängpredikant i Vesterås under den tid jag der tjenstgjorde såsom landssekreterare, hörde jag honom flera gånger omnämna, att äfven han delade min uppfattning, och, om jag icke misstager mig, har han äfven framhållit denna uppfattning i någon af de årsrapporter, han afgifvit till fängvårdsstyrelsen. Efter min tanke har det s. k. progressiva fängelsesystemet framtiden för sig, detta system, enligt hvilket man söker att för fången underlätta tyngden af straffet och bereda honom åtskilliga förmaner och friheter, i den mån hans förhållande under fängelsetiden gjort honom deraf förtjent. Då jag emellertid i denna fråga har alla de i saken hörda myndigheterna emot mig, vågar jag naturligtvis ej här framställa något yrkande, utan skall nöja mig med att endast här hafva uttalat mina betänkligheter mot den rigtning, i hvilken den nu föreslagna reformen går.

Herr Wieselgren: Då den föregående ärade talaren stödde sitt yttrande på en erfarenhet, som han sade sig hafva fått under en mångårig beröring med cellstraffångar, får jag be att mot hans yttrande åberopa den allmänna erfarenhet, som gjort sig gällande snart sagdt öfver hela världen i en motsatt rigtning, utan att jag dock derigenom behöfver underkänna de erfarenheter, som han kan hafva förvärfvat under sitt sysslande med åtskilliga af våra länsfängelser. Det kan nemligen inträffa, att en cellbehandling verkar så, som han yttrade; men jag ber att få betona: det är icke cellsystemets fel, det är den i det särskilda fallet vedertagna behandlingsens. Då han åberopade en Pettersson för sitt omdömes rigtighet, skall jag be att få åberopa en annan Pettersson för en annan mening. Men då den man han åberopade icke gerna kan tillerkännas något vitsord i detta stycke utöfver en mycket begränsad och därför mycket litet betydelsefull krets, kan den man jag ämnar åberopa göra anspråk på att öfver hela Skandinavien erkännas såsom den främsta auktoriteten på detta område; det är nemligen direktören vid Bodsfångslet i Kristiania, Richard Petersen, som på min begäran för tre år sedan meddelat mig sin uppfattning af förevarande fråga — en uppfattning, grundad på en så rik

*Lagförslag
ang. straff-
arbetes och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.*
(Forts.)

Lagförslag
ang. straff-
arbetes och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.

(Forts.)

erfarenhet, att jag tror det ej gerna skall kunna komma i fråga, att den skall bli bestridd. Bodsfængslet i Kristiania är nemligen det största cellfängelse i norden. Det innehåller 250 celler, och nämnde Petersen har varit dess direktör i, jag tror, en mansålder. Under hans tid har derstädes förvarats en otrolig mängd — tusentals — fångar, och de ha suttit der under olika tidrymder, ända till öfver fyra år. Efter att hafva på förhand meddelat dessa anmärkningar ber jag att få uppläsa hans yttrande, hvilket är afgifvet med rätt för mig att, om så skulle krävas, offentligen meddela det. På min fråga, om hans erfarenhet rörande ett längre cellstraffs inflytande på fången, svarar han:

»Der gives Fanger, som ere uskikkede for Cellestraf. Men naar det første og det andet Aar er forbi, vil der i Regelen ingen Fare være. Det ikke at kunne udholde lang Cellestraf beror gjerne paa en Idee hos Fangen, som kan modarbeides. Jeg kan ikke andet end troe at den nu gjældende Reduction — (afkortningen af strafftid, då den straffade förvaras i cell) — »bidrager til at nære en saadan Idee. Man har sagt at Fangens physiske Kraft sløves. Før vort Jernbanenet var færdigt og vor regelmæssige Dampskibsfart var kommet i stand, gik vore løsladte Fanger altid hjem. Ved at sprede Reisepengene henad den Vei, som Fangen havde at tage, kunde jeg forsikre mig om, at han meget hurtigt naaede sit Hjem. Det var mig altid en Fornøielse at iagttage dette. Man har ogsaa sagt at Fangen sløves aandeligt. Det er ikke min Erfaring. Han snakker nok derom, men jeg har ikke seet andet, end at han har været fuldkommen aandfrisk, naar han selv efter et langt Celleliv (indtil 4 Aar) er kommen til Ro i sit Hjem.»

Att denna erfarenhet icke blott gjort sig gällande i Norge och inom Bodsfængslet der, torde kammaren lätt nog finna vid att taga kännedom om de förhållanden, som i detta stycke ega rum i andra land. När man, såsom herrarne se meddeladt i fängvårdsstyrelsens utlåtande sid. 16, i Belgien kan innesluta fångar ända till 9 år och 9 månader i cell, så torde det väl kunna anses vara bevisadt, att man äfven der har samma uppfattning. Men huru skall man då kunna förklara ett sådant yttrande, som den åberopade fängelsepredikanten afgifvit till den förste ärade talaren? Jo, det kan vara temligen enkelt. Det är nemligen en allmän och alldeles konstant erfarenhet, att de förhållanden, han meddelat den förste ärade talaren, vanligtvis alltid inträffa under första året af fångens cellif; och då i dessa smärre landsortsfångelser de flesta fångarne sitta blott en kortare tid — såsom lagen säger högst två år eller derunder — är det ganska förklarligt, att en vid ett sådant mindre fängelse anställd predikant kan komma till en häraf bestämd uppfattning. Men, såsom den af mig åberopade erfarne fängvårdsmanen säger, när det första året är förbi, är också det värsta öfver. Det andra året uthärdas lättare och det tredje gemenligen utan alls någon menlig inflytelse. Jag har personligen varit inne hos fångar i utlandet, som suttit ända till

5 à 6 år i cell; och jag skall be att få citera ett svar, som af en sådan fånge gafs mig. Jag fann det vara så betecknande och så i få ord sägande allt hvad som behöfs, att jag tror derigenom saken kan vara åtminstone från fångarnes synpunkt klargjord. Han hade suttit i 5 år, kommit ut, men efter några få veckor åter blifvit fast för något streck — jag kan ej erinra mig om det var för ett gammalt eller nytt — och han hade på sin nya straff-tid suttit inne ett år, när jag träffade honom. Jag frågade honom, om han icke, när han efter att ha suttit fem år i cell kom ut, hade känt sig försvagad, sjuklig eller slö? Han såg något förvånad på mig, och jag trodde, att jag hade uttryckt mig på hans språk så, att han ej begripit mig. Jag vänder mig då till direktören, som stod bredvid, och han upprepade frågan med samma mening men något förändrade ordalag. Då svarade fången: »skulle det vara något farligt att ha sitt egna rum?» Ja, mine herrar, der är på sätt och vis hela frågan klargjord. Skulle det verkligen vara farligt att ha »sitt egna rum»? Tron I, mine herrar, att det skulle vara mera uppfriskande för kropp och själ att infösa i dessa stora gemensamma logement, der man kan förvara 50 till 60, kanske ändå flere fångar och der de få lefva tillsammans natt och dag, i ständigt sällskap, äfven då de sysselsättas på arbets-salarne? Nej, det är icke så. Jag vågar vädja till eder egen erfarenhet, om vi ej, då vi en gång i vår unga ålder öfverflyttades från barnkammaren och fingo det egna rummet, kände oss mera belåtna med det, hur litet det än var, än att lefva i den sagda större gemensamma kammaren, hemmets logementsrum? Jag tror, att det ej fins mer än en tanke i det stycket. Och det är verkligen samma förhållande med fångarne, fastän det hus der desse förvaras kallas fångelse. Långt ifrån att vara, såsom från äldre tider vedertaget och ansedt, en svår straffskärpning, uppfattas det alltmera såsom en fördel för fången att ha »eget rum». Och jag försäkrar, att de sjelfve, i den mån de ännu äro möjlige för upp-rättelse, sätta värde derpå. Ingen, som har erfarenhet från dessa områden, har kunnat undgå att finna detta. Det försiggår sällan någon mönstring i ett centralfångelse utan att ett större eller mindre antal fångar hos mönsterförrättaren begär att få komma i atnjutande af den stora fördelen att få aftjena sitt straff i cell. Jag har måst tillbakavisa de flesta dylika framställningar, derför att om fångvårdsstyrelsen skulle till Kongl. Maj:t inkomma med tillstyrkande för någon större mängd, skulle Kongl. Maj:t, om han eljest reflekterade på deras önskingar, rätt snart kunnat hafva i nådeväg, snart sagt, förändrat lagen. Lagen säger ju att blott den, som är dömd till fångelse eller straffarbete i två år eller derunder, skall aftjena sitt straff i cell. Men genom att bi-falla dylika ansökingar skulle Kongl. Maj:t i nådeväg snart nog kunnat ändrat det så, att en vida större strafftid än den lagligen medgifna allmänligen skulle få i cell aftjenas. Sedan i höstas och ännu mer sedan det blifvit bekant, att en sådan framställning som den nu föreliggande vore att från Kongl. Maj:t förvänta till Riks-

*Lagförslag
ang. straff-
arbets och
fångelsestraffs
verkställande
i enrum.*

(Forts.)

Lagförslag
ang. straff-
arbetes och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.

(Forts.)

dagen, hafva, ehuru åtskilliga af dem, som önskade komma i cell, afräddts från att söka sådant tillstånd, icke desto mindre fjorton ansökningar af fångar, dömda ända till tre år och sex månader från centralfängelset å Långholmen inkommit till Kongl. Maj:t med begäran att af nåd få undergå sitt straff i cell. Jag ber att få ställa detta enkla faktum i motsatsförhållande till den af en reservant framställda och af en ärad talare här omfattade åsigten att cellvistelsen skulle innebära en så svår straffskärpning, att, såsom reservanten uttrycker sig, det skulle innebära »en grymhet». Tron I väl, mine herrar, att dessa fångar skulle frivilligt begära och anse som en nåd att få aftjena ett till och med längre straff. än hvad här ifrågasatts, i cell, om de derigenom utsattes för en grymhet? Det är en fullkomlig missuppfattning. Om det i speciella fall skulle förekomma, att en fange vanfares under sitt cellif, kan det, såsom direktör Petersen nämner, med förständig behandling mycket lätt hjälpas. Som bevis för detta påstående ber jag att få anföra ett par siffertal från den officiella statistiken. Sjukprocenten för medeltalet fångar i våra centralfängelser har under tiden från 1880 till och med 1889 utgjort 3,40; för samma tid utgör siffran för länsfängelsernas fångar 3,77. Denna lilla skilnad i hundraedels procent är det, som skulle berättiga talet om grymheten af att hålla fången i cell förvarad. Det håller icke streck, detta tal, och det är en fullkomlig omöjlighet att på fullt allvar göra dylika påståenden gällande. Den ärade reservanten yttrar nog, att det »svårligen kan förnekas», att icke cellfängelset i sig sjelf innebär en skärpning af straffet; men det kan verkligen förnekas. Jag hänvisar i detta afseende den ärade reservanten till förhållandena i Tyskland, der de icke veta af någon afkortning för cellstraff och der jag på min fråga hvarför de ej hade det, fick till svar, att det vore väl högst besynnerligt om fänge, som har den fördelen att få aftjena sitt straff i enrum, dertill skulle få ännu en så stor fördel, som den att få sin strafftid afkortad.

Och för egen del har jag den uppfattning som framgår af fängvårdsstyrelsens utlåtande, att afkortning ej mera behöfs. Den behöfdes, när cellstraffet först infördes här, ty ännu då var allmänna meningen uppskakad af berättelser från Amerika, der man från början missuppfattat cellstraffets användning och trodde att cellstraffets gagn bestod deri, att man, snart sagdt, murade in människor i små bas. Det gick, som bekant, dermed så, att de på detta sätt instängde blefvo sjuka, galna och hopvis dogo — ja, det föreligger ju alldeles ohyggliga resultat från den tidens cellstraffserfarenheter. Dessa kunde ju ej undgå att uppväcka en vind i motsatt riktning mot de första öfver världen framstormande förväntningarna; men numera har den vinden lagt sig till ro. Ty man förstod ju omsider, att det var icke det, att man hade »sitt egna rum», som innebar fara, utan behandlingen af den i det egna rummet inneslutne fången. Om fången förses med arbete, hvilket man ej gjorde under försöken i Amerika, om han får emottaga besök af fängelsebefälet, predikanten och läkaren, om han under-

visas samt förses med läsning af omvexlande och nyttig art, då inträffa ej dessa förhållanden, som verkade så uppskakande på världen; och det vet man numera ganska väl. Den ärade reservanten likasom den högt aktade talare, som med honom instämde, säga sig anse, att det s. k. progressiva systemet har framtiden för sig. Jag måste bekänna, att jag äfven i detta fall har en fullkomligt motsatt uppfattning. Det progressiva systemet hör redan forntiden till. Det är en öfvervunnen ståndpunkt. Det vidhålles knappt någonstädes af andra skäl, än att man på grund af sina fängelseförhållanden finner sig tvungen att bibehålla det. Men såsom teori är det redan kasseradt. Såsom bevis härför torde jag få åberopa en sak, som för reservanten tydligen varit obekant, nemligen att år 1873, när det progressiva systemet i hela världen *verkliga* ansågs »hafva framtiden för sig» och mer eller mindre hyllades i alla länder, skref Riksdagen till Kongl. Maj:t och begärde utredning, huru vida icke detta system borde införas här hos oss. Denna fråga remitterades till fängvårdsstyrelsens utlåtande. Styrelsen hade sina dubier om detta systems förträfflighet och »låg» på akten för att afbida erfarenheterna från de länder, hvilka, mindre långt hunna än vi i fråga om ordnandet af sin fängvård, täflade om att praktisera det nyuppfunna och billigare framtidssystemet. År 1885 — innan jag tillträdde chefsembetet i fängvårdsstyrelsen — afgaf styrelsen sitt afstyrkande betänkande i ärendet; och den kunde göra det, därför att då var redan detta systems framtid förbi. Och i mars 1886 förklarade Kongl. Maj:t, att Riksdagens skrifvelse ej kunde till någon åtgärd föranleda. Frågan om progressivsystemets upptagande här är således redan pröfvad och af Kongl. Maj:t afslagen på, såsom jag vågar påstå, mycket goda grunder.

Jag behöfver knappt påpeka svagheten i detta s. k. progressiva system med flera ord än hvad som behöfs för att erinra om det olösliga i problemet att, under det man har *förlorat* friheten, lära sig *väl använda* friheten. Att lära sig väl använda hvad man icke har, är ett problem, som ingen lätteligen kan lösa. Men, säger måhända någon, det fans ju dock en tid, då det progressiva systemet kunde uträtta detta underverk. Nej, svarar jag, det var icke systemet, det var några få — jag skulle vilja säga endast *en* framstående person, sir Walter Crofton, som kunde det. Men det var hans personlighet, som löste problemet. När det lemnades i händerna på andra män, sådana »som folket är mest», visade det sig, att det ej bar sig. Hela detta system hvilar ju på en grundtanke, som den ärade talaren här, med den noggranna kännedom som jag tror mig ega om hans grundsatser, skulle vara den förste att fördöma — jag är så öfvertygad härom, att jag *ej kan* derpå tvifla. Ty med hvilka medel söker väl det progressiva systemet sporra den i gemensamhetsfängelset utsläppte fången att väl använda sin relativa »frihet»? Jo, just genom att, så att säga, odla de sämre sidorna i hans karakter — just de, som hafva fört honom i fängelset. Allt är anlagdt på att han, om han skickar sig väl, skall

*Lagförslag
ang. straff-
arbets och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.*

(Forts.)

Lagförslag
ang. straff-
arbetes och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.
(Forts.)

få äta mera, få mera pengar, må bättre o. s. v. Mine herrar, är detta verkligen en uppfostringsmetod att prisa? Nej, långt derifrån! Det är icke på det viset man utbildar de goda anlagen hos en karakter. Och det visar äfven sitt dåliga inflytande ej blott på den enskilde utan ock på hans kamrater. Det blir ett schackerande dem emellan utan all gräns; de förmåner, fången kan utverka sig, blifva en bytesvara i hans hand. Och då herrarne förstå, att den gamle förfarne fången — yrkestjufven, vaneförbrytaren — som ofta varit i fängelse, och bäst vet att der skicka sig, gemenligen innehar den största grad af handafärdighet och derfor ock mest är i stånd att förtjena de hägrande fördelarne, så blir det *han*, som bestämmer förhållandet i fängelset, ty han intager den, så att säga, rike mannens ställning, han blir den, som utportionerar sina häfvor till de andra, som i gengäld få tjena honom och ställa sig hans önskingar och fordringar till efferrättelse i alla förekommande fall. Men med påpekandet häraf har jag icke fördömt *allt* i det progressiva systemet utan endast dess mellanstadium d. v. s. gemensamhetsfängelset. Ty det är ju klart, att om man *icke kan* göra gemensamhetsfängelset i och för sig till en skola för karakterens förbättrande och människors upphjelpande, så kan man det sannerligen heller icke, äfven om man sätter det mellan två andra länkar eller afdelningar i ett »progressivt» system. Äfven här torde man nödgas erfara att gemensamhetsfängelset är det olyckligaste, fängvården har att dragas med. Men den första länken i det irländska, det engelska eller det progressiva systemet är cellfängelset och den sista är den vilkorliga frigifningen. Dessa bådas betydelse för en god fängvård är alldeles obestridlig. Ju längre man derfor kan utsträcka celltiden och ju snarare man derefter kan låta den vilkorliga frigifningen möta, desto bättre är det. Men ju kortare mellanlänken, eller gemensamhetsfängelset, är, desto bättre; och ju längre det är, *desto sämre!*

Vi äro icke utan all erfarenhet af detta progressiva system och dess verkningar här i Sverige; ty vi hafva ju i snart 20 år pröfvat dess båda första länkar i våra centralfängelser för män. Påverkad af de stora förväntningar, man då hyste om sagda system, utfärdade Kongl. Maj:t förordningen af den 30 maj 1873, som säger, att hvarje gemensamhetsfängelse skall börja med celltid; denna är i det progressiva systemet bestämd till omkring 9 månader; 1873 års förordning bestämmer den från 6 till 12 månader, derefter gemensamhetsfängelset tager vid. Der hafva vi ju de två första länkarne af progressionen, som hos oss ock utrustats med tre s. k. klasser, i hvilka fången efter välförhållande flyttas. Hvilka äro resultaten? Jag hänvisar till alla dem, som häruti hafva någon sakkunskap; och jag vågar förklara, att säkerligen alla skola med en mun svara, att detta »system» gagnat till ingenting. När fångarna de stadgade månaderna sitta i cell, äro de vanligen ganska mottagliga för inflytelser till det bättre, cellstraffet verkar som vanligt dämpande och oppmjukande, men när de sedan släppas ut i gemensamhetsfängelset blir det snart slut på den vunna effekten. De komma dit ut så

tidigt, att de icke hunnit fram till den uppgående skalan, utan ännu äro på den nedgående. Man har icke hunnit få någon stadga på deras karakter; men skall man tro systemet, anses de ej längre tåla ensamheten och därför släppas de ut, oaktadt de ännu äro som mest svaga och i behof af ledning och hjälp — hvaraf följden bliver, att de icke kunna motstå det dåliga inflytandet af de förderfvade viljor, hvilka alltid i gemensamhetsfångelserna taga regementet. Resultatet blir också dåligt, och metoden har aldrig visat sig välgörande. Det progressiva systemet i denna form hör icke framtiden till. I den stund deremot då de lagstiftande myndigheterna i vårt land vilja med vårt fångvårdssystem införlifva den vilkorliga frigifningen, skall, under förutsättning att celltiden blir utvidgad, såsom här föreslagits, resultatet kunna blifva godt. Sverige är ju nästan det enda land i världen, som icke har i sin lagstiftning infört den vilkorliga frigifningen; och jag, för min del, skall med glädje helsa den stund, då denna anordning beredes inträde äfven hos oss.

Medan jag har ordet, ber jag att få rätta åtskilliga missuppfattningar, till hvilka en ärad reservant gjort sig skyldig. Han påstår att, när Riksdagen 1880 skref om utsträckning af enrumsstraffet »hade våra gemensamhetsfångelser ännu ej erhållit den utveckling, som sedermera egt rum, och hvarigenom fången hålles till arbete under absolut tystnad samt förvaras i cell både mellan arbetstiderna och under nätterna, hvadan skilnaden mellan båda straffarterna i väsentlig mån bortfallit». Detta är misstag på misstag. År 1880 stod svenska fängelseväsendet på ungefär samma ståndpunkt som nu. Den egentliga skilnaden reducerar sig till, att nattcellerna i Karlskrona cellfångelse ännu icke då voro inredda. Det skedde först året derpå. Men att på grund af denna omständighet påstå, att förhållandena vid 1880 års riksdag voro så mycket annorlunda, att 1892 års Riksdag i den borde taga hänsyn till den förres begäran om cellstraffets utsträckning, den slutsatsen är fullständigt oberättigad.

Hvad vidare beträffar talet om den »absoluta tystnaden», så är också det ett fullkomligt misstag. Föreställningen om en dylik tystnad såsom en af fångarnes pligter ingick visserligen uti den för en 30 å 40 år sedan uppväxande generationens penitentiära lärdom; men det der tystnadsbudet tillhör nu en för länge sedan öfvergifven metod. Både dess åläggande och dess vidmagthållande ävägbragte grymhet; enär man, för att upprätthålla den i sig omenskliga befallningen om absolut tystnad, måste lägga öfvervakandet deraf i vaktbetjeningens händer; och luru skulle den kunna vinna gehör, utan att få rätt att använda käppen eller andra tillhyggen. Det blef ju lätt ett barbari öfver alla gränser. Den vägen kunde man icke länge fullfölja. Man fick ock lära sig inse att, om man tvang fångarne att tiga, hade man därför ingalunda för dem afskurit möjligheten till inbördes meddelanden. Man hade endast ledd dem in på en ännu farligare väg; ty de fångar, som ej få tala, utbildade snart något teckensprak, som icke förstås af be-

*Lagförslag
ang. straff-
arbets och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.*

(Forts.)

*Lagförslag
ang. straff-
arbetes och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.*

(Forts.)

vakningen. Man fann därför bättre vara att upphäfva tystnadsbudet. Dermed vann man att fångarnes inbördes meddelanden vanligen skedde på det språk, som bevakningen förstod, och derigenom blef den ock i tillfälle att åtminstone i någon mån kunna utöfva nödig kontroll. I våra fångelser finnes, som sagdt, icke något påbud om absolut tystnad; och icke heller torde något sådant komma att gifvas. Skulle så ske, blefve påbudet helt visst aldrig iakttaget.

Men ännu mera förvånande än det nu berörda misstaget förefaller mig det å slutet af 11:te sidan förekommande påståendet, att denna framställning skulle hafva motiverats af någon »beqvämlihetshänsyn» från fångvårdsstyrelsens sida, liksom äfven prygelstraffet af sådan grund skulle af styrelsen hafva tagits i försvar. Jag ber kammaren bemärka, att framställningen i fråga icke utgått från fångvårdsstyrelsen, om än densamma blifvit af styrelsen kraftigt förordad, utan från svenska Riksdagen. Hvad för öfrigt frågan om beqvämliheten beträffar, vågar jag säga, att fångvården hvarken här eller i andra fall tagit den omständigheten i betraktande. Fångvårdens syfte är att i möjligaste mån, jemte verkställandet af straffet, påverka fången till det bättre; och då styrelsen hyser den öfvertygelsen, att detta bäst sker genom utvidgande af cellstraffet, har dess ställning till denna fråga häraf varit fullkomligt bestämd, utan all hänsyn till hvad som kan vara beqvämt eller icke.

Vid det nya fångelsesystemets införande här i Sverige, uppbars det, som bekant, af det dåtida liberala partiet; nu tyckas åskådningarna hafva förändrat sig så, att den liberala fraktion, till hvilken ju reservanten hör, synes vilja bekämpa detta system. Jag undrar dock öfver verkliga beskaffenheten af en »liberalism», hvilken, om den gjort sig bemärkt för 20 eller 30 år sedan, skulle hafva stämplat såsom den mest sterila konservatism; och jag måste såsom förvånansvärdt beteckna, att den, som ifrar mot den sorgliga nödvändigheten af prygelstraffets bibehållande, på samma gång motsätter sig utvidgandet af cellstraffet. Ty det finnes icke något säkrare preservativ mot de förhållanden, som betinga prygelstraffets användande, än ett utvidgadt cellstraff.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Treffenberg: Om jag icke här försöker att till bemötande upptaga den siste ärade talarens anförande, är det icke därför, att jag känner mig i hufvudsak öfvertygad af hvad han sagt, icke heller därför, att jag ej tror, att åtskilliga ganska viktiga gensagor här skulle kunna göras emot honom, utan endast och allenast därför, att, då jag förklarar, att jag icke ämnar framställa något yrkande, jag anser det vara otillständigt att vidare upptaga kammarens tid.

Efter härmed slutad öfverläggning godkändes den nu föredragna paragrafen.

2—6 §§.

Godkändes.

7 §.

*Lagförslag
ang. straff-
arbets- och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.
(Forts.)*

Herr Larsson, Liss Olof: Jag har inom lagutskottet hyst betänkligheter mot den förevarande lagen och särskildt hafva de gäلت 7:de och 8:de §§, der jag också anmält reservation i vissa delar. Jag har nemligen äfven mot föregående paragrafer haft betänkligheter, men mot hvilkas betydelse jag icke har vågat reservera mig, eller vågat inom utskottet framställa något yrkande, derför att jag icke tilltrött mig ega den sakkännenom, att jag skulle kunnat våga det gent emot de sakkunnige, hvilka sig yttrat i saken. Men om jag hade hört generaldirektörens för fängvården yttrande innan frågan förevar i lagutskottet, skulle jag absolut hafva motsatt mig bifall till den paragraf, hvilken bestämmer om afkortning å strafftiden, när straffet aftjenas i enrum, derför att han öfvertygade åtminstone mig derom, att det skulle blifva en riktig härlighet att sitta i enrum i förhållande till att vara i gemensamhetsfängelse. Icke nog med att dessa fångar sålunda få det bättre än de andra, de få till på köpet afkortning på strafftidens längd. Jag trodde icke detta förut och vågade icke att i det fallet göra något yrkande, hvilket jag säkerligen icke skulle hafva underlåtit inom utskottet, om jag då haft kännenom om det förhållandet. Jag skulle hafva gjort det så mycket hellre, som det förefaller mig minst sagdt egendomligt, då det talas om, att allt fängelsestraff skall aftjenas i enrum, så vidt ske kan. När t. ex. en person för ett groft brott dömts till 2 års straffarbete och en annan för mindre brott gjort sig förfallen till 2 års enkelt fängelse, skola båda två enligt förevarande lag, så vidt möjligt är, hållas i enrum, men den, som har begått det gröfre brottet, får aftjena sitt 2-åriga straffarbete med 1½ år, under det att den, som begått det mindre, för hvilket han också, om möjligt, skall hållas i enrum, får sitta der hela strafftiden ut, d. v. s. 2 hela år. Men, säger man, den senare har rätt att förskaffa sig förbättrad underhåll o. s. v. Ja, detta gäller dem, hvilka äro i tillfälle skaffa sig sådant, men för dem, hvilka dertill sakna tillgångar eller gynnare, blir ju ingen skilnad mot den andra straffarten, då de ingen förmån hafva af den der rättigheten att skaffa sig en beqvämlighet, som de icke kunna åstadkomma.

Hvad nu denna 7:de § beträffar, har jag för min del icke kunnat biträda dess föreslagna lydelse, lika litet som jag kan godkänna den 8:de §, derför att förhållanden kunna inträffa sådana som de, hvilka jag i min korta reservation påpekat. Det förefaller mig åtminstone besynnerligt, att när ett par personer hafva begått en forseelse, för hvilken de ådömts böter till lika belopp, hvilka i följd af bristande tillgång skola förvandlas till fängelse, att, då den ene

Lagförslag
ang. straff-
arbets och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.

af dessa båda, hvilka begått alldeles samma förseelse, derjemte gjort sig skyldig till ett gröfre brott, han skall hafva en förmån framför den andre icke blott för den tid han aftjenar straffet för det gröfre brottet, utan denna förmån skall komma honom till godo äfven för den tid, hvilken afser förvanlingsstraffet.

(Forts.)

Detta finner jag för min del vara en orimlighet, och det befordrar icke likheten inom fängelset, då den ene kan få förskaffa sig förmåner, hvilka visserligen erbjudas den andre, men hvaraf denne ej har något gagn, då han saknar alla tillgångar eller vänner, som kunna omhulda honom.

Nu vet jag att här kommer att invändas, att om man tager bort den förmån, hvilken 7:de § tillerkänner en fängelsefånge, så blifver han likställd med straffängan, och det går icke an. Då frågar jag, huru är det möjligt, att man vill göra dem som begått den obetydligaste förseelse eller endast blifvit dömda till böter, hvilka på grund af fattigdom förvandlats till fängelse, fullkomligt likställda med dem, hvilka blifvit dömda till straffarbete för de gröfsta brott, och endast göra den skilnad dem emellan, att de förre icke få någon afkortning i sin fängelsetid? Jag förstår för min del icke, huru detta låter förena sig med den grundsats, som bjuder att straffet bör stå i förhållande till brottets beskaffenhet. Här inträffar ju raka motsatsen. Den, som begått ett gröfre brott, erhåller en lindring i sitt straff, som går den förbi, hvilken begått ett mindre brott, kanske blott en ringa förseelse.

Nu skulle jag naturligtvis, på grund af hvad jag här yttrat, framställa ett yrkande, men jag skall för närvarande icke tillåta mig göra något sådant. Det skulle förmodligen anses förmätet, och vore väl det också, om jag, som hvarken är jurist eller har den sakkunskap som erfordras för att kunna bedöma dessa förhållanden, skulle våga göra yrkanden gent emot lagutskottet och öfriga vederbörande, hvilka skärskådat denna fråga. Men det har synt mig att i den föreslagna lagen i allmänhet, och särskildt i denna och närmast följande paragraf, förekomma oegentligheter, som äro stötande äfven för den som icke är jurist eller eljest sakkunnig, nemligen att man för den, som begått gröfre brott, medgifver lindringar i straffet, hvilka icke den får åtnjuta, som begått mindre brott.

Jag skall nu åtnöja mig med att till protokollet få antecknad denna min uttalade mening, jemte det jag åberopar min reservation, men då jag der också föreslagit en formulering af denna och 8:de §, och jag icke kan sätta i fråga, att kammaren skulle på stående fot antaga en formulering af paragraferna, framställd af mig, gör jag för tillfället icke något yrkande, förbehållande mig få göra detta i fall jag får höra, att den mening jag uttalat delas af någon annan i kammaren.

Herr Bergström: Till en början får jag hemställa, att 8 § äfven måtte blifva föredragen i detta sammanhang, hvarefter jag anhåller få ordet. Herr Larssons reservation afser nemligen både

7 och 8 §§, af hvilka, om jag hört rätt, den 8:de ännu ej blifvit föredragen.

Sedan med kammarens tillåtelse jemväl 8 § i lagförslaget blifvit uppläst, anförde

Lagförslag
ang. straff-
arbets och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.

(Forts.)

herr Bergström: Ehuru den senaste talaren var så blygsam, att han ansåg sig ej böra framställa något yrkande om ändring i dessa 2 paragrafer, utan åtnöjde sig med att blott få säga sin mening till antecknande i protokollet, finner jag mig dock för-anlåten att, med afseende på den långvariga riksdagsmannaverksamhet han utöfvat och den ställning han i öfrigt intager, yttra några ord till bemötande af hans mening.

Jag anser, att den innebär ett fullkomligt upphäfvande af all skilnad i de frihetsstraff, som vår strafflag känner. Säsom bekant upptager denna två arter af frihetsstraff, nemligen straffarbete och fängelse. Straffarbete kan ädömas på lifstid och på viss tid, i regeln ej öfver 10 år, utom i vissa fall, då det kan ökas med 2 år, eller tillsammanlagdt 12 år. Vidare stadgar strafflagen, att fängelse får ädömas på högst 2 år, dock kan äfven detta straff i vissa fall ökas likaledes med 2 år. Sättet för verkställandet utgör nu grundskilnaden mellan dessa båda arter af frihetsstraff, och detta sätt är fastställt i den ännu gällande förordningen af 1857. Enligt denna skall fången under strafftiden sysselsättas med det arbete, hvarpå tillgång kan finnas, hvilket ju ock ligger redan i ordet straffarbete.

Han får ej förskaffa sig eller mottaga underhåll, beklädnad eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås. Utan vederbörandes tillstånd får han ej heller emottaga eller afsända bref eller bud från eller till annan person inom eller utom fängelset eller mottaga besök af annan än fängvaktare, vid fängelset anstald läkare eller prest samt de personer, som öfver fängelset hafva uppsigt eller der, till följd af innehafvande tjenstbefattning, ega tillträde.

Hvad åter angår fängelsefången, har han ingen *skyldighet* att arbeta. Han har *rätt* att sysselsätta sig med arbete, om han sjelf förskaffar sig sådant. Vill och kan han bereda sig bättre underhåll eller större beqvämlighet, än i fängelset allmänligen bestås, är sådant tillåtet, så vidt derigenom ordningen eller säkerheten inom fängelset icke störes. Hans maka, föräldrar, barn eller syskon må besöka honom i fängelset, dock efter förut gjord anmälan hos fängelsets styresman, som eger att för besöken bestämna lämplig tid samt, der han så nödigt aktar, förordna, att under besöken någon af fängbetjeningen bör vara tillstädes. Han får visserligen icke utan lof af fängelsets styresman emottaga eller afsända bref; men, der brefvet rör enskilda angelägenheter, får sadant lof ej vägras, så framt brefvet ej finnes innehålla något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras.

Lagförslag
ang. straff-
arbets och
fängelsestraffs
verkställande
i enrum.

(Forts.)

Den förste talaren vill nu, att den som är dömd till fängelse skulle, i likhet med straffarbetsfänge, vara beröfvad åtskilliga af omförmålda friheter. Den enda skilnaden mellan straffarbetsfängen och fängelsefängen blefve då endast en större frihet för den senare att mottaga besök i fängelset samt att mottaga eller afsända bref. Jag kan ej tro, att denna större frihet är tillräcklig att uppehålla artskilnaden mellan straffarbete och fängelse.

Hvad angår talarens anmärkning, att den, som har fått sig fängelse ådömdt såsom förvandlingsstraff, är likställd icke med den, som har blifvit omedelbart dömd till fängelse, utan med straffarbetsfängen, så har anmärkta förhållande sin naturliga förklaringsgrund deruti, att då man såsom förvandlingsstraff stadgade enkelt fängelse i stället för fängelse vid vatten och bröd, hade man två vägar att gå, den ena att göra detta fängelse temligen långvarigt, hvilket skulle hafva betydligt inkräktat både på fängelseutrymmet och på den bötfäldes tid, eller också att bestämma en kortare fängelsetid men i stället skärpa straffarten; hvilket endast kunde ske genom att ålägga arbete under fängelsetiden och att förbjuda fängen att skaffa sig de bekvämligheter, hvilka den, som är omedelbart dömd till fängelse, får bereda sig.

Det finnes enligt mitt förmenande icke skäl att med bifall lyssna till den förste talaren, eller omfatta hans mening, ty den går ut på en så fullständig omhvälfning af hela vårt nu gällande straffsystem, att hela strafflagen skulle behöfva omarbetas.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, godkändes de nu förevarande 7 och 8 §§.

9 §.

Godkändes.

Det af utskottet föreslagna öfvergångsstadgande.

Godkändes.

Den föreslagna lagens rubrik och ingress.

Godkändes.

Utskottets i utlåtandet gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens vid föredragningen af lagförslagets olika delar fattade beslut.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 20 och 21 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 42, i anledning af väckt motion om ändring i 11 § af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877,

n:o 43, i anledning af väckta motioner om tillägg dels till § 70 i så väl förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 som förordningen om kommunalstyrelse i stad samma dag, dels ock till § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862, samt

n:o 44, i anledning af väckta motioner om lagstiftning rörande byggande och underhåll af utfarts- och byvägar,
biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 9 och 13 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 39, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, biföll kammaren utskottets i detta utlåtande gjorda hemställan.

Föredrogs å nyo konstitutionsutskottets den 13 och 20 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 16 riksdagsordningen.

Ifrågasatt utsträckning af det omedelbara valsättet vid riksdagsmannaval.

Herr Alin: Under diskussionen om ett förslag till grundlagsändring vid ett af plena näst före påsk framställdes mot förslaget den anmärkning, att det icke uppfylde grundlagens fordran, att en ändring i grundlagen skall, för att antagas, vara högst nödig eller nyttig. Det synes mig verkligen, som om denna grundlagens fordran svårigen skulle kunna af ett förslag till ändring i grundlagen uppfyllas i mindre mån än af det förslag, som konstitutionsutskottet nu tillstyrkt. Såsom bekant ega redan ifrågavarande valkretsar rätt att använda det omedelbara valsättet. Således är den föreslagna förändringen icke nödig, ännu mindre högst nödig. En förändring sådan som den utskottet föreslår skulle icke heller vara nyttig, ännu mindre högst nyttig. Påtagligt är, att enligt riksdagsordningens principer och i öfverensstämmelse med förhållandet med landsbygdens valkretsar böra nu ifrågavarande valkretsar också hafva rätt att, för den händelse de finna det vara för sig lämpligt, använda det medelbara valsättet, och det så mycket mera, som just ifrågavarande valkretsar äro de, hvilka i följd af det långa afstånd, som kan förefinnas mellan de kommuner, af hvilka de utgöras, i högsta grad kunna vara i behof af nämnda valsätt.

Nu har emellertid utskottet framhållit, att ifrågavarande valkretsar genom de beslut, de fattat, hafva visat och förklarat, att de anse det medelbara valsättet icke vara för dem lämpligt att använda. Alla nuvarande stadsvalkretsar använda nemligen det omedelbara valsättet. Men den omständigheten att de valkretsar, som för närvarande bestå af flera städer, efter fattadt beslut an-

Ifrågasatt utsträckning af det omedelbara valsättet vid riksdagsmannaval.

(Forts.)

vända det omedelbara valsättet, utgör alldeles icke ett tillfyllestgörande bevis därför, att icke valkretsar, som uppstå genom följande omregleringar, kunna anse, att de behöfva använda det medelbara valsättet. Dessutom kan man mycket lätt tänka sig att den tid kommer, då för de små städer, som äro förenade med en större stad, det kan visa sig att det sätt, hvarigenom de verkligen kunna påräkna att utöfva inflytande på valen, är just det medelbara valsättet; och i följd deraf bör man icke beröfva dem möjligheten att, om de finna det vara för sig lämpligt, använda detta valsätt.

Utskottet har äfven anført, att den nuvarande bestämmelsen kan vara olämplig, i det att det kan inträffa, att ett val förekommer så snart efter en omreglering af stadsvalkretsarne, att en valkrets, som, om den hade tid på sig, gifvet skulle antaga det omedelbara valsättet, icke skulle hinna fatta beslut härom. I afseende härå vill jag påpeka, att under den tid riksdagsordningen varit i tillämpning icke inträffat något fall, då en valkrets icke egt *möjlighet* att besluta det omedelbara valsättets införande. Och om jag äfven får medgifva, att den möjlighet kan finnas, att ett val inträffar så snart efter en omreglering, att en ny valkrets icke hinna besluta det omedelbara valsättets införande, så är emellertid detta en möjlighet, som är af den art, att den visserligen icke bör vara anledning till en grundlagsändring af ifrågavarande beskaffenhet. Det förutsatta fallet skulle nemligen kunna inträffa endast i den händelse, att omedelbart efter en omreglering följde en riksdagsupplösning med förordnande om nya val till Andra Kammaren. En dylik händelse är emellertid ett sådant undantagsfall, att man visserligen icke för dennas skull är befogad att vidtaga en ändring sådan som den ifrågavarande.

På grund af hvad jag nu anført anser jag, att den grundlagsändring, utskottet tillstyrkt, så föga uppfyller de fordringar, grundlagen sjelf ställer på de grundlagsändringar, som böra af utskottet föreslås och af Riksdagen antagas, att jag af detta skäl anhåller om afslag å utskottets framställning.

Herr Helander: Med de tre reservanterna är jag vanligen af samma tanke, då det gäller grundlagsändringar. I denna sak har jag emellertid icke kunnat vara af samma åsigt som de, och jag har därför slutit mig till majoritetens i utskottet mening.

Reservanterna anse, att ifrågavarande förändring är *icke nödig*, därför, att stadsvalkretsarne ega att, om de så finna för godt, välja det omedelbara valsättet. Förhållandet är emellertid att vid omregleringen af valkretsarne, hvilken nu försiggår hvart tionde år, allt som oftast inträffar, att de valkretsar, som hafva begagnat det omedelbara valsättet, måste, åtminstone för en gång, återgå till det medelbara. Jag trodde mig nyss höra, att detta förhållande skulle mera sällan inträffa. Häremot ber jag att få åberopa den sista valstatistiken — 1888—1890 — hvilken utvisar, att sista gången omreglering skedde, nemligen 1886, funnos elfva valkretsar, som skulle återgå till det medelbara valsättet, och att af dem endast

två medhunno den anordning, som var nödvändig för att kunna bibehålla det omedelbara valsättet.

Hvad vidare beträffar den omständigheten, att förändringen icke skulle vara nyttig, så kan man väl ändå säga, att städerna sjelfva bäst veta, hvilket valsätt för dem är lämpligt eller fördelaktigt; och samtliga städer i riket hafva ju numera antagit det omedelbara valsättet. Jag skall be att härtill få foga en annan upplysning. Vid den kongl. proposition, som handlade om den s. k. fixeringen, och som nyss behandlats af Riksdagen, voro fogade tabeller, i hvilka var uträknad folkmängden för städerna en tid framåt — åren 1900, 1910 och 1920. Naturligt är, att man icke kan anse, att dessa uträkningar med säkerhet utvisa det blifvande verkliga förhållandet, men för det ändamål, för hvilket jag nu vill åberopa dem, är det icke så alldeles nödvändigt att de äro fullt exakta. Jag har med tillämpning af dessa tabeller försökt indela de mindre städerna i valkretsar efter nu gällande föreskrifter, enligt hvilka de skola innehålla en folkmängd af minst sex tusen och högst tolf tusen, och jag har funnit, att, om också ännu någon tid det möjligen kan gå för sig att verkställa indelningen i öfverensstämmelse härmed, dock nästan säkert är, att det, när man hinner ett stycke in på 1900-talet, skall blifva omöjligt, i följd deraf att många kretsar då komma att blifva sjelfständiga, och att andra städer då, vid sammanläggning af två, skola hafva ett invånareantal öfverstigande tolf tusen.

Äfven har jag försökt att tillämpa det såsom hvilande antagna förslaget; och har jag funnit, att, såsom naturligt är, det blir lättare att enligt detsamma bilda valkretsar, emedan det blott erfordras att så mycket som möjligt hålla sig till den qvot, som uppkommer, då man dividerar valkretsarnes sammanlagda folkmängd med deras antal. Men därför kommer man icke från den olägenhet, som medföljer en sådan indelning, nemligen att nödgas lägga tillsammans städer, som ligga på mycket långa afstånd från hvarandra. Vid försöket att verkställa valkretsindelningen enligt nämnda förslag har jag gått så väl från söder till norr som i motsatt riktning. Jag har icke nu med mig uppsatsen å den indelning jag gjort, men den utvisar, att det blifver mycket stora distanser mellan städer, som skola bilda vissa valkretsar. Så t. ex. nödgas man lägga samman städer i öfre Norrland med städer i Westmanland; detta, emedan städerna i Kopparbergs län, som eljest skulle kunna läggas tillsammans med städer i Norrland, måste läggas tillsammans med hvarandra, enär enligt grundlagen sammanläggningen bör försiggå, så vidt ske kan, länsvis, och detta låter sig göra hvad angår Kopparbergs län. Man skulle vidare nödgas, exempelvis, sammanlägga sådana städer som Hernösand eller ock Umeå och Skellefteå med Arboga eller Köping. Nu kan man säga, att detta bevisar nödvändigheten af det medelbara valsättet, genom hvars användande möjliggöras öfverläggningar angående de ifrågasatta kandidaterna. Men att sådana öfverläggningar icke kunna komma till stånd är en mindre olägenhet, som uppväges deraf, att man

Ifrågasatt utsträckning af det omedelbara valsättet vid riksdagsmannaval.
(Forts.)

Ifrågasatt utsträckning af det omedelbara valsättet vid riksdagsmannaval.

(Forts.)

med de förhållanden, som nu existera, kan på enskild väg skaffa sig underrättelse om kandidaternas lämplighet. En större olägenhet är den att nödgas skicka elektor — enligt det exempel, som jag nyss nämnde, från Köping till Hernösand eller från Umeå och Skellefteå till Köping — i förra fallet 17 personer och i senare fallet icke mindre än 20 personer, en väglängd af 600 till 750 kilometer.

Då, såsom nyss nämnts, samtliga till valkretsar indelade städer numera antagit det omedelbara valsättet och då, när de undantagsvis blifvit nödsakade att återgå till det medelbara valsättet, de sedermera åter antagit det omedelbara, tror jag att det vore af denna kammare välbetänkt att ingå på hvad utskottet föreslagit. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Alin: Med afseende å hvad den siste ärade talaren nämnde om förhållandet 1887, ber jag få erinra, att det förhållandet alls icke bevisar, att de genom 1886 års reglering uppkomna nya stadsvalkretsarne ej skulle haft möjlighet att 1887 använda det omedelbara valsättet. Det är mycket sant, att 9 valkretsar, som troligen skulle hafva velat använda det omedelbara valsättet vid de val, som följde på riksdagsupplösningen, icke voro i tillfälle att då begagna det, men detta bevisar ingenting med afseende på frågan, huru vida de haft möjlighet att i tid fatta beslut om användande af detta valsätt. De hade haft tid dertill från det förordningen utkom 1886 till dess upplösningen skedde 1887, och att de ej begagnade denna tid, visar blott, att de ifrågavarande valkretsarne handlade på samma sätt som en del enskilda personer, hvilka försummade att i tid betala sina utskylder och derigenom beröfvade sig möjligheten att utöfva valrätt, då den opåräknade riksdagsupplösningen inträffade.

Med afseende på hvad den ärade talaren nämnde om, att de ifrågavarande valkretsarne bäst sjelfva veta, hvad som för dem är lämpligast, och att man i följd deraf nu bör stadga, hvad som visat sig vara i enlighet med deras önskan, så vill jag säga, att just därför, att de bäst sjelfva veta, hvad som för dem är lämpligast, bör man låta dem sjelfva hafva beslutanderätt derom. Det är icke så, att samtliga städer hafva uttalat sig för det omedelbara valsättet, derigenom att samtliga de nuvarande stadsvalkretsarne hafva uttalat sig därför. Genom en ny valkretsindelning kunna stadsvalkretsar uppkomma, inom hvilka en motsatt mening är rådande.

Hvad angår det sista argumentet rörande det förhållande, som genom det nyligen såsom hvilande antagna s. k. representationsförslaget skulle komma att inträda, vill jag erinra, att just det argument, som den ärade talaren använde för det omedelbara valsättet, är det, som i riksdagsordningens motiv anföres såsom skäl för, att de stadsvalkretsar, som utgöras af flera kommuner, skola ega att använda det medelbara valsättet, nemligen de stora afstånden, som förhindra talrikt besökta valmöten före valet.

Ville jag gå in på möjligheter, skulle jag väl också kunna yttra åtskilligt angående frågan, huru vida det verkligen kan vara lämpligt att nu företaga en sådan ändring i grundlagens bestämmelser, som här är ifrågasatt. Men jag vill inskränka mig till att säga, att är det så, att förhållandena under den nya ordning, som man väntar skola blifva införd, skulle visa sig kräfva en sådan åtgärd som den nu ifrågasatta, så är rätta tiden då inne att besluta derom, men nu är det i alla händelser för tidigt.

Ifrågasatt utsträckning af det omedelbara valsättet vid riksdagsmannaval.

(Forts.)

Jag vidhåller mitt yrkande om afslag å utskottets hemställan.

Herr Annerstedt: Då riksdagsordningen i fråga om sådana valkretsar på landet, hvilka bestå af flera kommuner, såsom grundsats uppställer, att för valmännen valfrihet eger rum mellan medelbara och omedelbara val, så synes mig med riktiga lagstiftningsgrundsatser vara bäst öfverensstämmande, att samma grundsats äfven upprätthålles i fråga om valkretsar, hvilka bestå af flera städer. Något giltigt skäl att afvika från en sådan likhet har icke af den andre talaren blifvit anfördt. Hvad han yttrade visar, enligt mitt förmenande, endast, att det vore origtigt att betaga städerna rätt att besluta sig för omedelbart val, då alla städer visat, att de för närvarande föredraga detta valsätt, och denna rätt bevarar nu gällande grundlag för städerna. Men af det anförda förhållandet synes man icke rätteligen kunna draga någon slutsats om lämpligheten deraf att för framtiden betaga städernas invånare den befogenhet, de nu hafva, att, der de så finna skäligt, framdeles besluta sig för medelbart valsätt.

Herr Cederberg: Reservanterna hafva, om jag så får säga, såsom positivt skäl för yrkandet om afslag icke anført annat, än att det medelbara valsättet skulle vara behöfligt, der valkretsen består af kommuner, som ligga på långt afstånd ifrån hvarandra, och jag vet också, att denna åsigt äfven öfverensstämmer med hvad som anføres i motiven till nu gällande riksdagsordning. Emellertid visade sig redan första gången denna riksdagsordnings föreskrifter skulle tillämpas, att just i valkretsar, der kommunerna voro vidt åtskilda, detta medelbara valsätt var olämpligt. Det gick så långt, att i en landskommun i Angermanland, hvilken låg långt aflägsen från det ställe, der valet skulle ske, frågade man mig, huru vida man icke skulle kunna i all ödmjukhet nedlägga sina röster för att slippa skicka sina elektoror så långt som der var i fråga. När jag erinrade om, att det fans möjlighet, att genom ett föregående beslut, på sätt grundlagen föreskrifver, bereda sig rättighet att få rösta omedelbart, så svarade man: »Ja, hade vi förtid tänkt på att en sådan utväg fans, så skulle vi ej hafva satt i fråga att nedlägga våra röster.»

Då således det enda skäl, som anförts mot den föreslagna ändringen, faktiskt icke är hållbart, utan det verkliga förhållandet är alldeles motsatt mot det, som åberopats, anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

Ifrågasatt ut-
sträckning af
det omedelbara
valsättet vid
riksdags-
mannaval.

(Forts.)

Herr Bergius: Såsom herrarne torde påminna sig, fram-
lades vid sista riksdagen af 7 reservanter i konstitutionsutskottet
ett förslag, hvilket i hufvudsak var af samma innehåll, som det
utskottet nu framlagt. Detta förslag förkastades då af Första
Kammaren utan votering, och jag föreställer mig, att kammaren
sedan dess ej har ändrat åsigt. Vill man bibehålla rättigheten
för valkretsarne på landet att begagna antingen det medelbara
eller det omedelbara valsättet, kan det icke vara skäl att frångå
de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, denna rättighet.
Är det åter så, att för dessa städer det omedelbara valsättet är
det enda rätta, bör det väl också vara det för landsbygden. Jag
tror emellertid icke, att erfarenheten visat, att det omedelbara
valsättet i regel lemnat bättre resultat än det medelbara, och då
jag antager, att utskottets förslag, enligt hvilket det omedelbara
valsättet skulle blifva obligatoriskt för de mindre städerna, konse-
quent måste leda derhän, att samma valsätt äfven bör blifva obliga-
toriskt för landsbygden, samt detta, åtminstone för närvarande,
enligt mitt förmenande, icke är lämpligt, så yrkar jag afslag å
utskottets förslag.

Herr Helander: Jag begärde ordet med anledning af hvad
herr Alin yttrade. Det var nemligen icke till följd af riksdags-
upplösningen 1887, som den af mig omtalade svårigheten uppstod
att återkomma till det omedelbara valsättet, utan det var till följd
af den omreglering, som skedde året derförut eller 1886.

Med anledning af hvad den siste talaren yttrade om valkret-
sarna på landet, vill jag erinra, att det synes verkligen snart nog
blifva händelsen, att äfven valkretsarne på landet öfvergå till det
omedelbara valsättet, då i det närmaste tre fjerdedelar af samtliga
valkretsar på landsbygden redan hafva antagit detta valsätt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enligt med de
derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till
hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt och vidare på af-
slag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfver-
vägande ja besvarad.

Herr talmannen meddelade, att från herr *Evers, Albert*, hvilken
vid sammanträdet början tillkännagifvits vara af sjukdom hindrad
att infinna sig i kammaren, sedermera inkommit ett så lydande
läkarebetyg:

Att ledamoten af Första Kammaren herr possessionaten *Albert
Evers* lider af bronchitis, hvarför han i 1 vecka ännu icke bör
företaga resan till Stockholm, hvilket härmed på heder och sam-
vete intygas.

Skene den 21 april 1892.

Oskar Frölich.

Provinsialläkare.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 12, i anledning af väckta motioner om förändrade bestämmelser i fråga om villkoren för rätt att välja riksdagsmän i Andra Kammarerna; och

n:o 13, i anledning af väckta motioner om ändring af gällande bestämmelser i afseende å talmansbefattningarna vid Riksdagen; statsutskottets utlåtanden:

n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret; samt

n:o 59, i anledning af väckt motion om tillämpning å ifrågasatt grundskatteafskrifning jemväl å lösesumman för hemmansräntor, som i anledning af upphörandet utaf rättsförhållandena mellan kronan och Sala bergslag skolat uppdebiteras;

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 6, angående allmänna bevillningen;

n:o 7, angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter; samt

n:o 8, i anledning af väckt motion om höjande af bevillningsafgiften för spelkort; äfvensom

Första Kammarernas tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om tillsättande af en komité för behandling af frågan om förbättrande af arbetsklassens ställning.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammarerna åtskildes kl. 3.38 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 26 April.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets memorial n:o 14, angående fullbordad granskning af de i statsrådet förda protokoll.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran nedannämnda, den 23 i denna månad bordlagda ärenden, nemligen: konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 12 och 13, statsutskottets utlåtanden n:is 5 och 59, bevillningsutskottets betänkanden n:is 6—8 samt Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11.

På framställning af herr talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle uppföras fränst konstitutionsutskottets memorial n:o 14 och sist de ärenden, hvilka denna dag bordlagts andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 2.42 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
